

VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
VIỆN NGHIÊN CỨU KINH THÀNH

Kinh thành cổ Việt Nam

VIETNAM ANCIENT CAPITALS

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI
HÀ NỘI - 2021

MỤC LỤC

<i>Lời tựa</i>	8
BÙI MINH TRÍ Gốm Tống - Trung Quốc trong Hoàng cung Thăng Long	12
ĐỖ TRƯỜNG GIANG, NGUYỄN THỊ HỒNG LÊ, PHẠM THỊ OANH LÊ THỊ YÊN, PHẠM THẢO NGÂN Đồ gốm men trắng thời Lý trong Hoàng cung Thăng Long - Kết quả nghiên cứu năm 2019-2020	70
LÊ THỊ BÌNH Đồ gốm men ngọc thời Lý trong Hoàng cung Thăng Long - Kết quả nghiên cứu năm 2019-2020	100
WONG WAI-YEE, SHARON Những phát hiện khảo cổ học về sản xuất và tiêu thụ gốm sứ ở Quảng Đông và Hồng Kông giai đoạn Tống - Nguyên (thế kỷ 10-14)	136
DAVID BROTHERSON Đồ sứ Trung Quốc thời Tống ở Angkor	150
ĐẶNG THỊ KHƯƠNG, CAO THỊ HUYỀN Đồ đun nấu thời Đinh - Tiền Lê khu di tích Hoàng thành Thăng Long	162
LẠI VĂN TỚI Di chỉ sản xuất gốm Gò Cây Me - nhận thức mới qua kết quả khai quật năm 2017 - 2018	178
NGÔ VĂN CƯỜNG Gạch chữ Hán thời Lê sơ tại khu di tích Hoàng thành Thăng Long	212
BÙI HỮU NGỌC Ngói hộp lợp bờ nóc mái kiến trúc cung điện thời Lê Trung hưng	234
NGUYỄN THỊ ANH ĐÀO Hiện vật kim loại khu di tích Hoàng thành Thăng Long - Kết quả bảo quản, nghiên cứu và phân loại sơ bộ	252
PHAN THANH HẢI Điện Thái Hòa và Điện Cần Chánh thời Nguyễn nhìn từ góc độ bố trí không gian nghi lễ	278

DI CHỈ SẢN XUẤT GỖM GÒ CÂY ME

NHẬN THỨC MỚI QUA KẾT QUẢ KHAI QUẬT
NĂM 2017 - 2018

LẠI VĂN TỚI*

* PGS.TS., Viện Nghiên cứu Kinh thành

Bình gốm men nâu trang trí in khuôn hình trắng mây, sản phẩm gốm Gò Cây Me, khai quật năm 2017
Ảnh: Bùi Minh Trí

MỞ ĐẦU

Khai quật khu di tích Hoàng thành Thăng Long đã tìm được nhiều đồ gốm Bình Định, có niên đại thế kỷ 15, có thể là sản phẩm gốm Champa. Tuy nhiên, do chưa khai quật và nghiên cứu các di chỉ sản xuất gốm nhiều nên chưa xác định được nguồn gốc, loại hình của chúng, theo đó chưa thể đưa ra những nhận xét, đánh giá. Để triển khai nội dung khoa học này, Viện Nghiên cứu Kinh thành đã tiến hành khai quật di chỉ sản xuất gốm Trường Cửu (năm 2014), di tích Thành Cha (năm 2015-2016) và khai quật di chỉ sản xuất gốm Gò Cây Me trong 2 năm 2017-2018.

Di chỉ sản xuất gốm Gò Cây Me là một trong sáu trung tâm sản xuất gốm lớn của người Chăm tại tỉnh Bình Định,¹ nằm dọc hai bên bờ sông Côn, vùng đất gắn liền với lịch sử các kinh đô của người Chăm trong lịch sử (thế kỷ 11-15). Di chỉ đã được biết đến từ những năm 1990, đã được điều tra, khảo sát, thu lượm hiện vật nhiều lần bởi nhiều cơ quan và khai quật 2 lần vào năm 2017-2018 (Đình Bá Hòa, 2018; Lại Văn Tới, 2017). Kết quả điều tra khảo sát và khai quật đã phát hiện được nhiều di tích lò nung và số lượng lớn hiện vật gốm sứ, đồ sành, dụng cụ sản xuất đồ gốm, vật liệu xây dựng và trang trí kiến trúc,... qua đó khẳng định Gò Cây Me là một trung tâm sản xuất gốm lớn của người Chăm tại Bình Định, thuộc dạng quan xưởng, có niên đại vào cuối thế kỷ 14 đến đầu thế kỷ 15.

Kết quả khai quật di chỉ gốm Gò Cây Me đã cung cấp cơ sở khoa học tin cậy để xác định nguồn gốc nơi sản xuất, niên đại của đồ gốm Bình Định phát hiện tại khu di tích Hoàng thành Thăng Long, đồng thời còn góp phần làm sáng tỏ lịch sử phát triển cũng như nguồn gốc của đồ gốm Bình Định trong lịch sử văn hóa Champa.

Hơn nữa, ngoài 6 trung tâm gốm Champa kể trên, gốm Bình Định nói chung, gốm Gò Cây Me nói riêng đã được phát hiện ở các di tích mộ táng, di chỉ cư trú ở nhiều nơi trong nước, ở nhiều nước trong khu vực và

¹ Sáu trung tâm sản xuất gốm của người Chăm tại Bình Định gồm: Gò Sành, Gò Cây Me, Trường Cửu, Gò Hời, Gò Ké và Gò Giang, trong đó Gò Ké và Gò Giang chưa được khai quật.